

إِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿۳۱﴾

بيشڪ سڀ کان گھڻو ڊگھو مان گوري پٿري جو گھر آهي ، ڪاش اهي (ڪافر) ڄاڻن ها .

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ

بيشڪ الله تعاليٰ ٿو ڄاڻي تن جن شين جي اهي الله تعاليٰ کان سواءِ عبادت ڪن ٿا . ۽ اهوئي

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۳۲﴾ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا

غالب حڪمت وارو آهي . ۽ اهي مثال ماڻھن لاءِ بيان ڪريون ٿا ، ۽ نه ٿا

يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿۳۳﴾ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَ

سمجھن انهيءَ کي مگر عالم (ڄاڻندڙ) الله تعاليٰ آسمانن ۽ زمينن کي

الْأَرْضِ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿۳۴﴾

حق سان پيدا ڪيو ، بيشڪ مؤمنن لاءِ يقيناً انهيءَ ۾ نشاني آهي .

أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ

رسول عربي توهان قرآن ڪريم پڙهو جيڪو توهان ڏانهن وحي ڪيو آهي ۽ نماز قائم ڪريو ، بيشڪ نماز

تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ ۗ وَاللَّهُ

ٻڙن ڪمن ۽ خراب ڳالهين کان روڪي ٿي ، ۽ الله تعاليٰ جو ذڪر تمام وڏو آهي . ۽ الله تعاليٰ

يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿۳۵﴾ وَلَا تَجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي

ڄاڻي ٿو جيڪو عمل توهان ڪريو ٿا . ۽ اهل ڪتاب سان توهان جهڳوٽو نه ڪريو مگر سھڻي

هِيَ أَحْسَنُ ۖ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي

طريقي سان ، سواءِ انهن ماڻھن جي جيڪي انهن مان ظالم آهن ۽ توهان چئو ٿا اسان قرآن ڪريم

أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ إِلَيْكُمُ وَالْهِنَا وَالْهُكْمُ وَاحِدٌ وَنَحْنُ

في ايمان آندو آھي ۽ توهان جي ڪتابن جي تصديق ڪريون ٿا ، توهانجو ۽ اسانجو الله هڪ آهي ۽ اسين

لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿۳۶﴾ وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ

ان کي مسلمان ٿا آهن. ۽ رسول عربي اهو ئي طرح اسان توهان ڏانهن قرآن ڪريم نازل فرمايو. پوءِ اهي ماڻهو جن کي

آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُوْمِنُونَ بِهِ، وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ

اٿا توراۃ ڏنو (انهن مان ڪجهه) قرآن ڪريم تي ايمان آڻين ٿا. ۽ انهن (مڪه وارن) مان به ڪجهه قرآن ڪريم تي ايمان آڻين ٿا.

وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿۳۷﴾ وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ

۽ اسان جي آيتن جو انڪار نه ٿا ڪن مگر ڪافر. ۽ رسول عربي قرآن ڪريم جي نزول کان اڳ ۾

قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخْطُهُ بِمِيزِنِكَ إِذَا الْأَرْتَابُ الْمُبِطُورُونَ ﴿۳۸﴾

توهان ڪو ڪتاب نه پڙهندا هئا ۽ نه پنهنجي هٿن سان ڪجهه لکندا هئا. ايئن هي هاءِ باطل پرست ضرور شڪ ڪن ها.

بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا

بلڪ اهي صاف آيتون آهن جيڪي عالمن ۽ حافظن جي سينن ۾ محفوظ آهن. ۽ اسان جي آيتن جو انڪار نه ٿا ڪن

إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿۳۹﴾ وَقَالُوا الْوَلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِّن رَّبِّهِ قُلْ إِنَّمَا

مگر ظالم. ۽ چون ٿا ته رسول عربي تي سندس رب جي طرفان نشانون چوڻ ٿيون نازل ٿين. رسول عربي توهان فرمايو

الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿۴۰﴾ أَوَلَمْ يَكْفِرْهُمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا

نشانون ڏانهن الله تعالى وٽان هونديون آهن، ۽ آئون ته صاف ڊڄاريندڙ آهيان. ڇا انهن لاءِ اهو ڪافي ناهي جيڪو اسان توهان تي

عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرًا لِّقَوْمٍ

قرآن ڪريم نازل فرمايو جيڪو انهن تي پڙهيو وڃي ٿو. بيشڪ انهي ۾ رحمت ۽ نصيحت آهي ان قوم لاءِ جيڪي

يُؤْمِنُونَ ﴿۴۱﴾ قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيِّنًا وَبَيِّنَاتُكُمْ شَهِيدًا يَعْلَمُ مَا فِي السَّمُوتِ وَ

ايمان آڻين ٿا. رسول عربي توهان فرمايو ته منهنجي ۽ توهان جي وچ ۾ الله تعالى گواه ڪافي آهي. (اهو) ڄاڻي ٿو جيڪا آسمانن ۽

الْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿۴۲﴾

زمينن ۾ آهي، ۽ اهي ماڻهو جيڪي ڪوڙ تي يقين رکن ٿا ۽ الله تعالى جو انڪار ڪن ٿا اهي ئي نقصان وارا آهن.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْ لَّا أَجَلَ مُسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ ط

۱۰ (اهي) عذاب اچڻ لاءِ توهان سان تڪرڪن ٿا، ۽ جيڪڏهن (عذاب لاءِ) وقت مقرر نه هجي هاڻي انهن تي ضرور عذاب اچي ها.

وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝۴۳ يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ ط وَ

۱۱ انهن تي يقيناً اچندو (عذاب) ايندو ۽ اهي نه ٿا سمجهن. (اهي) عذاب اچڻ لاءِ توهان سان تڪرڪن ٿا، ۽

إِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ۝۴۴ يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ

۱۲ جڳ جهنم يقيناً ڪافرن کي گهير وڪندڙ آهي. انهي ڏينهن عذاب انهن کي ڍڪيندو، سندن

فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُو قُوَّامَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝۴۵

۱۳ مٿان ۽ سندن پيرن جي هيٺان ۽ (انهن کي عذاب وارو فرشتو) چوندو توهان پنهنجي عملن جي جزا چڪو.

يَعْبَادِي الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإَيَايَ فَاعْبُدُونِ ۝۴۶

۱۴ اي منهنجا مومن بندا! ايشڪ منهنجي زمين ڪشادي آهي پوءِ توهان (اخلاص سان) خاص منهنجي عبادت ڪريو.

كُلُّ نَفْسٍ ذَا ذِيقَةٍ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ۝۴۷ وَالَّذِينَ

۱۵ هر نفس کي موت جو مزو چڪو آهي، ان کان پوءِ توهان کي اسان ڏانهن موٽايو ويندو. ۽ جن ماڻهن

آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي

۱۶ ايمان آندو ۽ چڱا عمل ڪيا، اسين ضرور انهن لاءِ بهشت ۾ محل تيار ڪنداسين، جنهن جي

مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعَمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ۝۴۸

۱۷ هيٺان نهرون وهنديون (اهي) انهي ۾ هميشه هوندا. عمل ڪندڙن لاءِ بهترين اجر آهي.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝۴۹ وَكَأَيِّن مِّن دَابَّةٍ

۱۸ اهي ماڻهو جيڪي صبر ڪن ٿا ۽ پنهنجي رب ڪريم تي توڪل ڪن ٿا. ۽ ڪيترا ئي جاندار آهن جيڪي پنهنجي

لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا ۚ اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝۵۰

۱۹ (ضعف سببان) پنهنجي رزق کي کڻي نه ٿا سگهن، الله تعاليٰ انهن کي ۽ توهان کي رزق ڏئي ٿو، ۽ اهو ئي ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي.

وَلَيْنُ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ

ۛ جيڪڏهن توهان انهن کان پڇندате آسمانن ۽ زمينن کي ڪنهن پيدا ڪيو ۽ سج ۽ چنڊ کي ڪنهن

وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَلَّى يُؤْفَكُونَ ﴿١١﴾ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ

مسخر بنايو، اهي ضرور چوندате الله! پوءِ اهي توحيد کان ڪيئن ڦرن ٿا. الله تعاليٰ پنهنجي ٻانهن مان جنهن لاءِ چاهي ان جي

يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾ وَلَيْنُ

رزق وڌائي ٿو ۽ گهٽائي ٿو - بيشڪ الله تعاليٰ هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي . ۽ جيڪڏهن

سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ

توهان انهن کان پڇنداته آسمان مان مينهن ڪير ٿو نازل ڪري پوءِ انهي سان غير آباد زمين کي ڪير ٿو آباد

مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٣﴾

ڪري ؟ اهي ضرور چونداته الله! رسول پوءِ توهان فرمايو سڀئي تعریفون الله لاءِ آهن پر اڪثر انهن نمايڻ عقل آهن.

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ

۽ دنيا جي هي حياتي ته فقط لهو ۽ لعب (راند روند) آهي . ۽ بيشڪ آخرت جو گهر ۽

لَهُی الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا

حقيقي زندگي آهي ، ڪاش اهي ڄاڻن ها. پوءِ جنهن وقت اهي پير تي ٻه سوار ٿين ٿا ته الله تعاليٰ

اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ؕ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الدَّارِ إِذَا هُمْ

کي خلوص سان پڪارين ٿا (۽) ان لاءِ عقيدو رکن ٿا. پوءِ جڏهن الله تعاليٰ انهن کي خوشي ۽ انهن نجات ڏي ٿو ان وقت

يُشْرِكُونَ ﴿١٥﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ ؕ وَلِيَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ

اهي شرڪ ڪن ٿا. ان لاءِ ته اسان جي ڏنل نعمتن جي ناشڪري ڪن ۽ پلي تاهي نفعو وٺن ، پوءِ (انهن کي) جلد

يَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾ أَوْ لَمْ يَبْرُوا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيُتَخَطَّفُ

خبر پوندي . ڇا انهن ڏٺو ته بيشڪ اسان (مڪه مڪرمه کي) پراڻن حرم بنايو ۽ چڻي طرفن کان ماڻهو

النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ أَفَبَالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ

ان طرف چڪجي اچن ٿا ، ڇاپوءِ (اهي) بڻن تي ايمان آڻن ٿا ۽ رسول عربيءَ جو انڪار

يَكْفُرُونَ ۶۰ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ

ڪن ٿا . ۽ انهيءَ کان وڌيڪ ڪير ظالم آهي جيڪو الله تعاليٰ تي ڪوڙمڙهي ٿو . يا جڏهن ان وٽ حق

بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ۶۱ وَ

اچي ٿو ته ان کي ڪوڙو سمجهي ٿو . ڇا جهنم ۾ ڪافرن جو ٿڪاڻو ناهي ؟ (يقيناً آهي) ۽

الَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ۶۲

جيڪي الله واسطي راهه ۾ ڪوشش ڪن ٿا ، اسين سرور انهن کي پنهنجي راهه ڏيکارينداسين ، ۽ جيڪو الله تعاليٰ يقيناً نڪرڻ سان گڏ آهي .

آيَاتُهَا ۶۰ (۳۰) سُورَةُ الرُّومِ مَكِّيَّةٌ (۱۲) رُتَبَاتُهَا ۶

سورة روم مڪه مڪرمه ۾ نازل ٿي آهي انهيءَ ۾ ۶۰ رڪوع ۽ ۶۰ آيتون آهن .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الله تعاليٰ جي نالي سان شروع ڪريان ٿو جيڪو نهايت مهربان ۽ باجهارو (آهي) .

الَّذِينَ غَلِبَتْ الرُّومُ ۱ فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ

التر . رومي شڪست ڪاٺي ويا . ويجهڙائي واري زمين ۾ ۽ اهي (رومي) انهيءَ شڪست کان پوءِ

غَلِبَهُمْ سَيَغْلِبُونَ ۲ فِي بَضْعِ سِنِينَ ۳ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ

عن قريب ٽڄند سالن اندر (فارس تي ٻئي دفعي) غالب ٿيندا ، انهيءَ کان اڳ ۾ ۽ پوءِ

قَبْلُ وَمِنْ بَعْدِ ۴ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ۵ بِنَصْرِ

الله جو امر (حڪم) هلي ٿو . ۽ انهيءَ ڏينهن الله تعاليٰ جي مدد سان مؤمن

اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ ۶ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۷

خوش ٿيندا . اهو جنهن جي چاهي مدد فرمائي ٿو . ۽ اهو وڏي غالب ۽ باجهارو آهي .

وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا

(اهو) الله تعالى جو وعدو آهي، الله تعالى پنهنجي وعدي جي خلاف وڌي ڏيکري، پر اڪثر ماڻهو نه ڄاڻن

يَعْلَمُونَ ۶ يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَهُمْ عَنِ

ڄاڻن . (اهي تمک وارا) ظاهرًا دنيا جي زندگي (جاکر ڪار، تجارت، زراعت وغيرهه) ڄاڻن ٿا ۽ اهي ئي

الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ ۷ أَوْ لَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ

آخري کان غافل آهن . ڇا انهن پنهنجن نفسن (ولين) ۾ اهو نه سوچيو ته الله تعالى نه پيدا ڪيو

اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ

آسمانن ۽ زمين کي ۽ جيڪي شيون انهن ۾ آهي جي وچ ۾ آهن مگر حق سان ۽ هڪ مقرر مهل لاءِ .

وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ لَكَفَرُونَ ۸ أَوْ لَمْ يَسِيرُوا

۽ بيشڪ اڪثر ماڻهو پنهنجي رب جي ديدار کان يقيناً انڪاري آهن . ڇا انهن زمين ۾ سير

فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۖ

ڏيکيو آهي؟ پوءِ (اهي) ڏسن ته جيڪي ماڻهو انهن کان اڳ ۾ هئا انهن جي پيڄاري ڪهڙي ٿي .

كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُ الْأَرْضِ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا

جيڪي انهن کان قوت ۾ وڌيڪ هئا ۽ اهي زمين کي کڻي ڇڏيا هئا ۽ انهن جون ڄمارون انهن جي ڄارن

عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ

کان وڌيڪ هيون ۽ انهن وقت پيغمبر معجزن سان آيا . پوءِ انهن تي الله تعالى ظلم نه ڪيو

وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۹ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ

پر انهن پنهنجي نفسن تي ڀاڙ ظلم ڪيو . ان کان پوءِ حد کان وڌيڪ گنهگارن جي

أَسَاءُ وَالسُّوْءَ أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا

پيڄاري آڻين ٿي جو انهن الله تعالى جي آيتن کي ڪوڙو سمجهيو ۽ اهي انهن سان

يَسْتَهْزِءُونَ ۝۱۰ اللَّهُ يَبْدُوهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ

مذاق ڪندا هئا. الله تعالى پهرين مخلوق کي پيدا ڪيو وري مرڻ کان پوءِ زنده ڪندو، ان کان پوءِ ان کي واپس

تَرْجِعُونَ ۝۱۱ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ۝۱۲

توهان موٽايا ويندا. جنهن دينهن قيامت قائم ٿيندي ته مجرم ته خاموش ٿي ويندا.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِّنْ شَرَكَايِهِمْ شُفَعَاءُ أَوْ كَانُوا بِشِرْكَائِهِمْ

۽ انهن لاءِ انهن جي آيت ته نه هوندا جيڪي سندن سفارش ڪن ۽ اهي پنهنجي بئن جو

كُفَرِينَ ۝۱۳ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِرُونَ ۝۱۴ فَأَمَّا

انڪار ڪندڙ هوندا. جنهن دينهن قيامت ٿيندي ان دينهن اهي جدا جدا هوندا. پوءِ اهي

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ۝۱۵

ماڻهو جن ايمان آندو ۽ نيك عمل ڪيا پوءِ اهي بهشت ۾ تمام گهڻا خوش رهوندا.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ

۽ پر اهي ماڻهو جن ڪفر ڪيو ۽ اسان جي آيتن ۽ آخرت جي اچڻ جو انڪار ڪيو

فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ۝۱۶ فَسُبْحَنَ اللَّهِ حِينَ

پوءِ اهي عذاب ۾ حاضر ڪيل هوندا. پوءِ توهان الله تعاليٰ جي نماز پڙهو جنهن وقت

تُسْوَنَ وَحِينَ تَصْبِحُونَ ۝۱۷ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ

توهان مغرب ۽ عاشا ڪريو ٿا ۽ جنهن وقت صبح ڪريو ٿا. ۽ الله تعاليٰ جي تعريف آسمانن ۽

وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ۝۱۸ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ

زمين ۾ آهي ۽ عشي جي وقت (نماز پڙهو) ۽ ان وقت جڏهن توهان ظاهر ڪريو ٿا. اهو مثل مان زنده ڪي

الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۝

پيدا ڪري ٿو ۽ زنده مان مئل کي پيدا ڪري ٿو ۽ غير آباد ٿيڻ کان پوءِ زمين کي آباد ڪري ٿو.

وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ^{١٩} وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ

۱۹. اهوئي طرح توهان اٿاريا ويندا. ۽ (حمت) آدم کي مٽي مان پيدا ڪرڻ ان جي نشانين مان آهي.

ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ^{٢٠} وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ

۲۰. ان کان پوءِ ڪجهه وقت اندر توهان (زمين پر) پکڙجي ويا. ۽ توهان جي جنس مان توهان لاءِ توهان جون گهر واريون

مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً

پيدا ڪرڻ ان جي نشانين مان آهي، ان لاءِ توهان سڪون حاصل ڪريو ۽ توهان جي وچ ۾ محبت

وَرَحْمَةً^ط إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُتَفَكَّرُونَ^{٢١} وَ

۲۱. رحمت پيدا ڪئي، بيشڪ انهي مان قوم لاءِ يقيناً نشانين آهن جيڪي غور ۽ فڪر ڪن ٿا. ۽

مِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ

آسمانن ۽ زمين جو پيدا ڪرڻ ۽ توهان جي ٻولين ۽ رنگن جو مختلف هجڻ ان جي

وَأَلْوَانِكُمْ^ط إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ^{٢٢} وَمِنْ آيَاتِهِ

نشانين مان آهي، بيشڪ انهي ۾ سڀني جھان وارن لاءِ يقيناً نشانين آهن. ۽ توهان جو رات جو

مِمَّا مَكَّمُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاءُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ^ط إِنَّ فِي

آرام ڪرڻ ۽ دينهن جو روزگار طلب ڪرڻ ان جي نشانين مان آهي. . . بيشڪ انهي

ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُسْمِعُونَ^{٢٣} وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ

۲۳. ۽ ان قوم لاءِ يقيناً نشانين آهن جيڪي غور ۽ سمجهڻ ٿا. ۽ توهان کي وچ (کنڻ) خوف ۽ اُميد سان

خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ

ڏيکاري ٿو، اهو آسمان مان مينهن نازل ڪري ٿو پوءِ غير آباد زمين کي ان سا آباد ڪري ٿو اهو سڀ ان جي

بَعْدَ مَوْتِهَا^ط إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ^{٢٤}

نشانين مان آهي، بيشڪ انهي مان قوم لاءِ يقيناً نشانين آهن جيڪي عقل رکن ٿا.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ

۱۰ سندس حڪم موجب آسمان ۽ زمين جو قائم ٿيڻ ان جي نشانين مان آهي، ان کان پوءِ اهو چئڻ توهان کي هڪ دفعو

دَعْوَةً ۱۱ مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ۱۲ وَلَهُ مَن فِي

پڪاريندو توهان فوراً زمين مان ٻاهر نڪرندا ۱۱. اهي سڀ شيون ان جون پيداڪيل آهن

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَهَا قَدْرٌ ۱۳ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ

جيڪي آسمانن ۽ زمينن ۾ آهن، اهي سڀ ان جون تابعدار آهن. ۱۳. پاڻ اهو آهي جيڪو پهرين مخلوق کي پيدا

الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ۱۴ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ

ڪري ٿو ان کان پوءِ ان کي زندهه ڪندو ۽ اهو ان لاءِ تمام آسان آهي، ۽ آسمانن ۽ زمينن ۾

فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۱۵ ضَرَبَ لَكُمْ

ان جو اعلىٰ شان آهي، ۽ اهوئي غالب ۽ حڪمت وارو آهي. ۱۵. الله تعالىٰ توهان لاءِ

مَثَلًا مِّنْ أَنْفُسِكُمْ ۱۶ هَلْ لَّكُمْ مِّنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ

توهان مان هڪ مثال بيان فرمائي ٿو. ۱۶. ڇا توهان جا غلام جيڪي اسان توهان کي ڏنا

مِّنْ شُرَكَاءَ فِي مَّا رَزَقْنَكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ

آهن پوءِ اهي ۽ توهان اسان جي ڏنل رزق ۾ برابر آهيو؟ (ڇا) توهان انهن کان

كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۱۷ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۱۸ بَلِ

ايشن ڊڄو ٿا جيئن توهان پاڻ ۾ هڪ ٻئي کان ڊڄو ٿا؟ اهڙي طرح اسين ان قوم لاءِ صاف آيتون ڪري ٿا جيڪي عقل رکن ٿا. ۱۸. بلڪه

اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَ هُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۱۹ فَمَنْ يَهْدِي

ظالمن معلومات کان سواءِ پنهنجي سڌن جي تابعداري ڪئي. ۱۹. پوءِ جنهن کي الله تعالىٰ گمراهه ڪري

مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۲۰ وَمَا لَهُمْ مِّنْ نَّاصِرِينَ ۲۱ فَاقِمُ وَجْهَكَ

ان کي ڪير هدايت ڏي ٿو، ۽ انهن (ظالمن) جا ڪير به مددگار ناهن. ۲۱. پوءِ توهان پنهنجي چهره کي

لِلدِّينِ حَنِيفًا فُطِرَتِ اللَّهُ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا

دين حنفي ڏانهن ماڻل ڪريو، الله تعاليٰ جي فطرت اها آهي جنهن تي ماڻهن کي پيدا فرمايو آهي، الله تعاليٰ جي

تَبْدِيلَ لِيَخْلُقَ اللَّهُ ذَلِكَ الدِّينَ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ

ٺاهيل شيء کي تبديل نه ڪريو، اهو دين سڌو آهي، پر اڪثر

النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا

ماڻهو نه ٿا ڄاڻن. (توڻا) انهيءَ ڏانهن ماڻل ٿيو ۽ توهان ان کان ڊڄو ۽ نماز قائم

الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا

ڪريو ۽ مشرڪن مان نه ٿيو. اهي ماڻهو جن دين ۾ تفرقو ڏنو

دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا ۝ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ۝

۽ اهي گروهه گروهه ٿي پيا، هر جماعت وٽ جيڪو آهي (اهي ان تي) خوش آهن.

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا أَذَقَهُمْ

۽ جنهن وقت انسان کي ڪا تڪليف پئي ٿي اهي پنهنجي رب کي پڪاڙين ٿا ۽ انهيءَ ڏانهن ماڻل ٿين ٿا، ان کان پوءِ جنهن وقت اهي

مِّنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ۝ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ

اشاوٽان رحمة چڪن ٿا تڏان وقت انهن مان هڪ فريق پنهنجي رب سان ان ڪري شرڪ ڪري ٿي ته سندن نعمتن جو انڪار ڪن.

فَتَسْتَعِزُّوا فَقَدْ أُنْزِلَ إِلَيْكُمُ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ

پوءِ توهان استعاضو ڪريو، پوءِ توهان کي جلد معلوم ٿيندو يا اسان انهن تي ڪا حجت نازل ڪئي پوءِ اهي اهو ڪجهه

بِسَاءِ مَا كَانُوا بِهٖ يُشْرِكُونَ ۝ وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا

ٻالڳائڻ ٿا جنهن سان شرڪ ٿئي ٿو. ۽ جنهن وقت اسين ماڻهن کي رحمت چڪايون ٿا تڏان تي خوش ٿين ٿا.

وَإِنْ تُصِيبْهُمْ سَيِّئَةٌ ۖ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ۝

۽ جيڪڏهن انهن کي سڌو بدهاءِ ڪري ڪا تڪليف پئي ٿي تڏان وقت اهي نا اميد ٿين ٿا.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي

چا انهن (اهو) ڏٺو ته بيشڪ الله تعاليٰ جنهن لاءِ چاهي اُن جو رزق وڌائي ۽ گهٽائي ٿو، بيشڪ انهي ۾

ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٥﴾ فَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ وَ

ان قوم لاءِ يقيناً نشانين آهن جيڪي ايمان آڻن ٿا. پوءِ قريهين (پنهني) ويجهن ماڻهن ۽

الْمُسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ

مسڪينن ۽ مسافرن کي سندن حق ڏيو، اهو انهن ماڻهن لاءِ بهتر آهي جيڪي الله تعاليٰ جو

وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٦﴾ وَمَا آتَيْتُم مِّن رَّبًّا

رضامند و گهرن ٿا، ۽ اهي ئي ڪامياب آهن. ۽ جيڪو تحفو توهان زياده وٺو ۽

لَيَرْبُوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُم مِّن

دوستن کي ڏيو ٿا پوءِ اُن الله تعاليٰ وٽان ڪنهن ثواب جي اميد نٿو ڪري، ۽ جيڪا خيالت

زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٧﴾ اللَّهُ

توهان الله تعاليٰ جي رضامندي لاءِ ڏيو ٿا، پوءِ انهن جو ثواب وڌندڙ آهي. الله تعاليٰ

الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُبَيِّتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِّن

اهو آهي جنهن توهان کي پيدا ڪيو، اُن کان پوءِ توهان کي رزق ڏنو، اُن کان پوءِ توهان کي ماريندو ۽ اُن کان پوءِ توهان کي ڄاڻيندو ۽

شُرَكَائِكُم مَّن يَفْعَلُ مِّنْ ذَٰلِكُمْ مِّن شَيْءٍ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ

ان کان سواءِ ڪو معبود آهي، جيڪو توهان لاءِ اهڙو ڪم ڪري سگهي، اهو رب انهن جي شرڪ کان

عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣٨﴾ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي

پاک ۽ بلند آهي. ماڻهن جي بد اعمالن جي ڪري زمين ۽ سمنڊ ۾ فساد برپا ٿيو

النَّاسِ لِيَذُنُقَهُمْ بَعْضُ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٩﴾

ان لاءِ ته اسين ڪن ماڻهن کي سندن بد اعمالن جو مزدو ڇڪايون ته من اهي (گهمگار) موٽن.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ

رسول عربی توهان فرمایو تہا زمین میں سیر کریو پوء توهان دسو تہ توهان کان آگین ماٹھن جی پجاری

مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿۳۲﴾ فَأَقْصِرْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ

کین قی، انھن مان اکثر مشرک هئا پوء توهان پنھنجي چھري کي سڄي دين طرف

الْقِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ

مترج کریو ان کان آگ میرجو اهو ڏينھن (قيامت جو) اچي جنھن کي الله تعالیٰ جي طرفان روڪ ناهي ان ڏينھن

يَصْدَأْ عَوْنَ ﴿۳۳﴾ مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا

(جسکا ڪم کان پوءِ سڀ) جدا جدا ٿي ويندا جنھن کي ڪريو ان تي سندس ڪفر جو وبال آھي جنھن مان ھو نيڪ عمل ڪيو

فَلَا تُفْسِدُهُمْ يَوْمَئِذٍ وَيَهْدُونَ ﴿۳۴﴾ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

پوء اھو پنھنجي لاءِ (بھشت جي) تياري ڪري رھيو آھي. ان لاءِ تہ اھو مؤمن ۽ نيڪ عمل ڪندڙن کي پنھنجي

مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿۳۵﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ

فضل سان جزا عطا ڪري، بيشڪ اھو ڪافرن سان محبت نہ ٿوري. ۽ الله تعالیٰ جي نشانين مشابھت واري

الرِّيَّاحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ

موائ جو لڳڻ آھي جيڪي مبارڪ ڏيندڙ آھن، اھو ان لاءِ تہ توهان کي پنھنجي رحمت (برڪت) چڪائي ۽ ان لاءِ تہ پري سنڌ

بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿۳۶﴾ وَلَقَدْ

حڪم مطابق ھلي ۽ ان لاءِ تہ توهان سامونڊي واپار ڪريو ۽ من توهان شڪر گذار ٿيو. ۽ بيشڪ

أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

اسان توهان کان آگ مير پيغمبر سندن قومن ڏانھن موڪليا پوء انھن (پيغمبرن) انھن (قومن) وٽ معجزا آندا

فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرُمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ

پوء اسان مجرمن کان انتقام ورتو، ۽ مومن جي مدد ڪرڻ

الْمُؤْمِنِينَ ۝ اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا

اسانجي دمي آهي . الله تعالى اهو آهي جيڪو هوائن کي موڪلي ٿو، اهي ڪڪرن کي کڻن ٿيون

فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كِسْفًا فَتَرَى

پوءِ الله تعالى انهن کي جيئن چاهي (ان طريقي سان) آسمان ۾ پکيڙي ٿو، انهن کي ٽڪرائڪا ڪري ٿو، پوءِ رسول عربي توهان

الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خَلِيلِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ

ٽسوڻاٽ مينهن ان جي وچان نڪري ٿو . پوءِ ان وقت ان کي پهچائي ٿو پنهنجي هانهن مان

مِنْ عِبَادَةٍ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ۝ وَإِنْ كَانُوا

جنهن تي چاهي اهي ان وقت خوش ٿين ٿا . ۽ اهي

مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لِمُبْلِسِينَ ۝

ان مينهن جي وسڻ کان اڳ ۾ يقيناً نااميد ٿيندڙ هئا .

فَانْظُرْ إِلَى اثْرِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۖ

پوءِ توهان الله تعالى جي رحمت جا آثار سوت ڪهڙي طرح اهو غير آباد ٿيڻ کان پوءِ زمين کي آباد ڪري ٿو .

إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ حُجَى الْمَوْتِ ۖ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا

بيشڪ اهو آخرت ۾ يقيناً ملڻ کي جياريندڙ آهي، ۽ اهو هر شيء تي قادر آهي . ۽ جيڪڏهن اسين ڪاهو

رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا الظَّلَاةُ مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ۝ فَإِنَّكَ

موڪليون تاجهن سان آهي پوکڻ کي سڪل ٿي سگهن ٿا ته يقيناً ان کان پوءِ اهي ناشڪري ڪن ٿا، پوءِ بيشڪ توهان

لَا تَسْمَعُ الْمَوْتِ وَلَا تَسْمَعُ الصَّعَّةَ الدُّعَاءِ إِذَا أُولُو أُمْدٍ بِرَبِّكَ ۝

گافون کي ٻڌرائي نه ٿا سگهو ۽ نه توهان پوڙن کي پڪاري ٻڌرائي سگهو ٿا جڏهن اهي پٺ ڏيئي ڦرن ٿا .

وَمَا أَنْتَ بِهَادٍ الْعُمَى عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ

۽ نه توهان انهن کي سندن گمراهي کان هدايت ڏيئي سگهو ٿا . توهان ته ان کي ٻڌرايو ٿا جيڪي اسان جي

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۵۹﴾ فَاصْبِرْ

اهڙي طرح الله تعالى انهن ماڻهن جي دلين تي مهر لڳائي ٿو جيڪي نه ڄاڻن ٿا. پوءِ رسولِ عربي توهان صبر ڪريو

إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿۶۰﴾

بيشڪ الله تعالى جو وعدو حق آهي ۽ توهان کي اهي ماڻهو پریشان نه ڪن جيڪي يقين ٿا رکن.

اِيٰمًا ۳۲ (۳۱) سُورَةُ لُقْمٰنَ مَكِّيَّةٌ (۵۴) زُكُوٰمًا ۳۳

سورة لقمن مڪه مڪرمه ۾ نازل ٿي انهي ۾ ۳۲ رڪوع ۽ ۲۴ آيتون آهن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الله تعالى جي نالي سان شروع ڪريان ٿو جيڪو نهايت مهربان ۽ باجھارو (آهي).

الْمَ ۱ تِلْكَ اَيُّهُ الْكِتَابُ الْحَكِيمُ ۲ هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ ۳

الْمَ. اهي قرآن حڪيم چون آيتون آهن (جيڪي) نيڪو ڪارن لاءِ هدايت ۽ رحمت آهن.

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ

اهي ماڻهو جيڪي نماز قائم ڪن ٿا ۽ زڪوة ڏين ٿا ۽ اهي ئي آخرت تي

هُمْ يُوقِنُونَ ۴ اُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ

يقين رکن ٿا. اهي پنهنجي رب جي طرفان هدايت تي آهن ۽ اهي ئي

الْمُفْلِحُونَ ۵ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ

ڪامياب آهن. ۽ ڪي ماڻهو آهن جيڪي اڃا پڻ ڳالهين جا ڪتاب خريد ڪن ٿا ان لاءِ اهي (ماڻهن کي)

عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۶ وَيَتَّخِذُهَا هُزُوًا ۷ اُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ

بنا علم جي الله جي راه کان گمراه ڪن ۽ اهي ئي مذاق ڪري وٺن ٿا، انهن لاءِ خوار ۽ وارو

مُهَيِّنٌ ۸ وَاِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ اٰيٰتُنَا وُلِيَ مُسْتَكْبِرًا ۹ اَن لَّمْ يَسْمَعْهَا

عذاب آهي. ۽ جنهن وقت انهي تي اسان جون آيتون تلاوت ڪيون وڃن ٿيون ته ڪبر ڪري ٿو ڳوڻا ڪان کي نه ٻڌائين

كَانَ فِي أذْنَيْهِ وَقَرَأَ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۚ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا

گويا كه سندس پنهني ڪنن ۾ پوڙان آهي، پوءِ توهان ان کي دردناڪ عذاب جي بشارت ڏيو. بيشڪ جن ماڻهن ايمان آندو

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ۙ خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا

۽ سچا عمل ڪيا انهن لاءِ بهشت جا باغ آهن، هميشه انهي ۾ رهندا، الله تعاليٰ جو وعدو حق آهي

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۙ خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْأُفُقِ فِي

۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي. آسمانن کي بنا ٿيڻي جي پيدا ڪيائين جيڪو توهان ڏسو پيا ۽ زمين تي

الْأَرْضِ رَوَاسِي أَنْ تُبِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ۖ وَ

جبل کوڙيائين تہ تان توهان کي اها لڳائي ۽ زمين ۾ هر قسم جا جاندار پکيڙيا، ۽

أَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَرَجٍ كَرِيمٍ ۙ

اسان آسمان مان مينهن نازل ڪيو، پوءِ اسان انهي مان هر قسم جا خوبصورت سلا پيدا ڪيا.

هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ بَلِ

هي الله تعاليٰ جي مخلوق آهي پوءِ توهان مون کي اها تخليق ڏيکارو جيڪا توهانجي معبودن کي آهي بلڪه

الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۙ وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَنَ الْحِكْمَةَ أَنْ

ظالم صاف گمراهي ۾ آهن. ۽ بيشڪ اسان لقمن کي حڪمت عطا ڪئي تہ تون

اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ

الله تعاليٰ جو شڪر ادا ڪر، ۽ جيڪو ماڻهو شڪر ادا ڪري تہ پوءِ اهو پنهنجي لاءِ شڪر ادا ڪري ٿو، جيڪو ماڻهو نڪري ٿو تہ پوءِ الله تعاليٰ

غَنِيٌّ حَمِيدٌ ۙ وَإِذْ قَالَ لُقْمَنُ لَابُنْهَ وَهُوَ يَعِظُهُ يَبْنَىٰ لَا تَشْرِكْ

بي پرواه سارا هيل آهي. ۽ رسول عرب توهان ياد ڪريو جنهن وقت لقمان پنهنجي پٽ کي چيو ته انهي کي نصيحت ڪئي تہ اڄ منهنجي پٽ الله تعاليٰ

بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ۙ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ

شاگرد زڪر، بيشڪ شرڪ عظيم ظلم آهي ۽ اسان انسان کي حڪم ڪيو آهي تہ ٻي ماءُ سان چڱائي ڪري.

حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصْلُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي

اُن کي سندس ماءُ سختيون برداشت ڪري پنهنجي پيٽ ۾ کنيو ۽ ٻن سالن ۾ اُن کي کير ڇڏايو. (اي انش) تون منهنجو ۽

وَلَوْ اِلَدَيْكَ طِإِلُ الْمَصِيرِ ۱۲ وَإِنْ جَاهِدَكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي

پنهنجي ماءُ تي جو شڪر ڪر مون ڏانهن توکي موٽڻو آهي. ۽ جيڪڏهن اهي ٻئي توڻي زور ڏيڻ تون مون سان شرڪ ڪر

مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۱۳ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفٌ ۱۴

جنهن جو توکي علم ناهي پوءِ تون انهن جي تابعداري ڏکڻ ۽ دنيا ۾ ماءُ ۽ پيءُ سان نيڪي اختيار ڪر.

وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ اِلَىٰ ثُمَّ اِلَىٰ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا

۽ توهان رسولِ عربي ۽ صحابہ ڪرام جي تابعداري ڪريو جيڪي مون ڏانهن موٽيا، اُن کان پوءِ توهان کي مون ڏانهن موٽڻو آهي، پوءِ آئون توهان کي توهانجي

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۱۵ يُبْنَىٰ إِنَّهَا اِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ

عملن جي خبر ڏيندس. (لقمان چيو) اءِ منهنجا پٽ جيڪڏهن رائي جي ڍاڻي جيتري ڪا پراڻي هجي پوءِ اها

فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا

جبل جي هيٺان هجي يا آسمانن ۾ هجي يا زمينن ۾ هجي الله تڏاڻي اُن کي

اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ۱۶ يُبْنَىٰ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَامْرُ

آئيندو، بيشڪ الله تعاليٰ بچند لطيف (باريڪ بين) خبردار آهي. اي منهنجا پٽ تون نماز قائم ڪر ۽ نيڪي جو

بِالْمَعْرُوفِ وَأَنَّهُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ اِنْ

حڪم ڪر ۽ بُرائي کان روڪ ۽ توکي جيڪا تڪليف پهچي ان تي صبر ڪر، بيشڪ

ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ۱۷ وَلَا تُصْعِرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا

اهو همت وارن ڪمن مان آهي. ۽ ماڻهن کان (تڪبر جي ڪري) منهن نه ڦير ۽ زمين

تَنْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا اِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ۱۸

تي آڪر سان نه هل، بيشڪ الله تعاليٰ آڪر سان هلندڙن ۽ فخر ڪندڙن کي پسند نه ٿو ڪري.

وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ

ۛ تون پنهنجي هلئي ۛ لم پورو پنهل ۛ تون پنهنجو آواز آهستي ڪر، بيشڪ آوازن مان سڀ کان وڌيڪ

لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ۝ أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا

خواب آواز گنهجو آواز آهي. ڇا توهان نه ڏٺو ته بيشڪ الله تعاليٰ توهان لاءِ اهي شيون مسخر ڪيون جيڪي آسمان

فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ

ۛ زمينن ۾ آهن ۛ توهان تي پنهنجون ظاهري ۛ باطني نعمتون پوريون ڪيون، ۛ ماڻهن مان ڪي اهڙا آهن

مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ۝

جيڪي الله تعاليٰ بابت علم، هدايت ۛ روشن ڪتاب کان سواءِ جهڳڙو ڪن ٿا . ۛ

إِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا

انهن کي جنهن وقت چيو وڃي ٿو ته توهان الله جي نازل ڪيل جي تابعداري ڪريو، انهن چون ٿا بلڪ اسين ان جي تابعداري ڪنداسين

عَلَيْهِ آبَاءُنَا أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ۝

جنهن تي اسان پنهنجو وڏن کي لڏو آهي، ڇا شيطان انهن کي دوزخ جي عذاب ڏانهن نه نڙو سڏي؟

وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ

ۛ جنهن ماڻهو پنهنجي وجود کي الله تعاليٰ جي حوالي ڪيو ۛ اهو نيڪو ڪار آهي پوءِ بيشڪ ان مضبوط

بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ۝ وَمَنْ كَفَرَ فَلَا

رسيءَ کي پڪڙيو، ۛ سڀني ڪمن جي پڇاڙي الله تعاليٰ ڏانهن آهي. ۛ جيڪو ماڻهو ڪفر ڪري ٿو پوءِ

يَحْزَنُكَ كُفْرُهُ إِلَّا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

توهان کي ان جي ڪفر جو ڪڏهن ٿي، انهن جو موٽڻ انشاءِ انهن آهي پوءِ اسين کين سندن عملن بابت خبر ڏينداسين، بيشڪ الله تعاليٰ

بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝ نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ

سڀني جو علم ڇا مندر آهي. اسين انهن کي ٿورو نفعو ڏئي ان کان پوءِ انهن کي سخت عذاب ڏانهن

غَلِيظٌ ۱۳ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمُوتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ

گرفتار ڪندا سين. ۽ جيڪڏهن توهان انهن کان سوال ڪندا ته آسمان ۽ زمين کي ڪنهن پيدا ڪيو آهي، اهي ضرور چوندا

اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۱۴ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ

۽ الله، رسول عربي توهان فرمايو سيني تعريفون الله لاءِ آهن، پر اڪثر انهن ڳالهه ٿا چاڻن. الله تعاليٰ لاءِ آهي جيڪو ڪو آسمان

وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۱۵ وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ

۽ زمين ۾ آهي، بيشڪ الله تعاليٰ ئي غني (۽) سارا هيل آهي. ۽ جيڪڏهن بالفرض اهي سڀئي وڃي سگهي

مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٍ وَالْبَحْرِ يَمْدًا مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ

زمين ۾ آهن انهن کي قلم بناجي ۽ ستن سمنڊن کي مَسُ بناجي

أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۱۶

تڏهن به الله تعاليٰ جي تعريف ڪئي نٿي سگهي، بيشڪ الله تعاليٰ غالب حڪمت وارو آهي.

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كُنُفُسٍ وَاحِدَةً إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۱۷

توهان جو پيدا ڪرڻ ۽ توهان جو پئي دفعي زندہ ڪرڻ هڪ نفس (اهل) وانگر آهي. بيشڪ الله تعاليٰ ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَ

(اي ٻڌندڙ) ڇا توڙي ڏٺو ته بيشڪ الله تعاليٰ رات کي ڏينهن ۾ داخل ڪري ٿو ۽ ڏينهن کي رات ۾ داخل ڪري ٿو ۽

سَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ

سج ۽ چنڊ کي مسخر ڪيو، هر هڪ پنهنجي مقرر جاءِ تائين هان ٿا ۽ بيشڪ الله تعاليٰ

بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۱۸ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ

توهان جي سڀني عملن کان خبردار آهي. اهو ان ڪري جو بيشڪ الله تعاليٰ ئي حق آهي ۽ بيشڪ اهي ان کان سواءِ ڇن

مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ۱۹ أَلَمْ تَرَ

(ٻڌڻ) جي عبادت ڪن ٿا (اهي) باطل آهن، ۽ بيشڪ الله تعاليٰ ئي بلند (۽) وڏو آهي. (اي ٻڌندڙ) توڙي ڏٺو ته

أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِّنْ آيَاتِهِ إِنَّ

بيشڪ سمنديم الله تعالى جي نعمت سان پهري هلي ٿي، ان لاءِ توهان کي اهو پنهنجون ڪجهه نشانين ڏيکاري بيشڪ

فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝۳۱ وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَّوْجٌ

انهي ۾ هر صبر ۽ شڪر ڪندڙ لاءِ يقيناً نشانين آهن، ۽ جنهن وقت جبلن جيڏيون ڇوليون

كَالظُّلِّ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ هَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ

انهن کي ڏيکين ٿيون ته (ان وقت) اهي سڄي دل سان الله تعالى کي پڪارين ٿا. پوءِ الله تعالى جڏهن انهن کي

إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ

زمين ڏانهن نجات ڏي ٿو پوءِ انهن مان ڪي وڃ ٿا آهن ۽ اسانجي آيتن جو انڪار ٿا ڪن مگر غدار

كَفُورٍ ۝۳۲ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَاحْشُوا يَوْمًا لَا يَجْزِي

(۽) ناشڪر اي انسانو توهان پنهنجي رب کان خوف ڪريو ۽ ان ڏينهن (قيامت) کان ڊڄو

وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازِعٌ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ

جڏهن والد پنهنجي اولاد کي بچائي نه ٿو سگهي ته اولاد پنهنجي والد کان ڪا شي پري ڪري سگهي ٿو، بيشڪ

وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا فَلَا تُغْنِيكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَخْرُجُكُمُ

الله تعالى جو وعدو حق آهي، پوءِ دنيا جي حياتي توهان کي مغرور نه بنائي، ۽ نه توهان

بِاللَّهِ الْغُرُورُ ۝۳۳ إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ

الله تعالى سان غرور ڪريو. بيشڪ الله تعالى وٽ قیامت جو علم آهي ۽ پاڻ مينهن وسائي ٿو.

وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا

۽ پاڻ ڄاڻي ٿو جيڪو ڪجهه پيٽن ۾ اندر آهي، ۽ انسان نه ٿو پروڙي ته اهو ڇا ڪندو؟

وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ۝۳۴

۽ انسان کي خبر ناهي ته اهو ڪهڙي زمين ۾ مړندو؟ بيشڪ الله تعالى ڄاڻندڙ خبردار آهي.

(۳۲) سُورَةُ السَّجْدَةِ مَكِّيَّةٌ (۵) رُكُوعًا ۳

سورة سجده مکہ مکروہہ منازل فی آہی، انہی ۳ رکوع ۶ ء ۳۰ آیتون آمین .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللہ تعالیٰ جی نالی سان شروع کریان تو، جی کو نہایت مہربان باجھارو (آہی) .

الَمْ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ أَمْ

السمو رب العالمین جی طرفان قرآن کریم نازل کیل آہی جنهن میں کوشک نہاھی . چا آہی

يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا

چون تاتہ قرآن کریم کی رسول عربی بناو آہی، بلکہ اهو توہان جی رب جی طرفان حق آہی ان لاء توہان قوم کی دجاریو

أَنَّهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ۝ اللَّهُ الَّذِي

جنهن وقت توہان کان اگ کوي دجاریو نہ آیتہ من آہی ہدایت حاصل کن . اللہ تعالیٰ اهو آہی جنهن

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ

آسمانن ۽ زمینن کی ۽ جیہکا (مخلوق) انهن جی وچ پر آہی (اها) چمن دینهن پریدہ افرمائی، ان کان پوء پاں

اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۚ مَا لَكُم مِّنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ ۚ

عرش عظیم تی رونق افروز ہو جیہنک سندس شان و تان آہی، ای مکہ جاکا فر توہان لاء اللہ کان سواء کو نہ گارہ سفارش نہاھی

أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۚ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ

چاپوہ توہان نصیحت نہ تاوئو . اهو پاں ہر کم جی تدبیر آسمان کان زمین تائین فرمائی تو اُن کان پوء

يَعْرِجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ۝

ہر تدبیر شاکیل کم اُن دن انهن قیامت جی دینهن موئند و جنهن جو مقدار توہان جی حساب چہزار سال آہی .

ذَٰلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝ الَّذِي أَحْسَنَ

اھو غیب ۽ حاضر کی چائندہ ، غالب ۽ باجھارو آہی . اللہ تعالیٰ اهو آہی جنهن ہر شی کی

كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ۚ ثُمَّ جَعَلَ

سمو خلقيو انسان جي خلقت جي ابتدا مٽي مان ڪئي . ان کان پوءِ ان جو

نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۚ ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ

اولاد هڪ نطفي مان پيدا ڪيو . ان کان پوءِ ان کي برابر ڪيو ۽ ان ۾ پنهنجو

مِنْ رُّوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۚ قَلِيلًا

روح ڏنو ڪيو ۽ الله تعاليٰ توهان لاءِ ڪن، اکيون ۽ دليون پيدا ڪيون، توهان تمام

مَا تَشْكُرُونَ ۙ وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي

تورو شڪر ڪريو ٿا . اهي چون ٿا ڇا اسين جهن وقت زمين ۾ ملي مٽي ۾ وينداسين، ڇا ايئن اسين (ان وقت)

خَلْقٍ جَدِيدٍ ۚ بَلْ هُمْ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ كَفِرُونَ ۙ

نئين سر دوباره پيدا ٿينداسين، بلڪ اهي پنهنجي رب جي ملاقات کان انڪار ڪندڙ آهن .

قُلْ يَتَوَفَّكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ

رسول عربي توهان فرمايو توهان کي ملڪ الموت ماري ٿو جيڪو توهان لاءِ مقرر ڪيل آهي ان کان پوءِ توهان کي

تُرْجَعُونَ ۙ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُرْسَلُونَ نَاكِسُو أَعْيُنِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ

پنهنجي رب ڏانهن موٽڻ آهي . ۽ ڪاش توهان ان وقت ڏس سگهجو اهي سندن رب جي آڳاٽن سمنهن جهڪائي بيٺا هوندا

رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ۙ

(۽ چوندا) اي اسانجي رب اسان ڏٺو ۽ اسان ٻڌو ۽ پوءِ تون اسان کي (ڏيکارڻ) موٽايو اسين نڪرڻ جي ڀڃڪڙي ڪري ٿا ۽ يقين ڪري ٿا

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي

۽ جيڪڏهن اسين چاهيون تهر ان کي هدايت عطا ڪريون، پر اسانجو (هي) قول پورو ٿيو آهي جو

لَا مَلْعَنَ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۙ فَذُوقُوا

آئون يقيناً جهنم کي جنن ۽ انسانن سان پريندس . (الله تعاليٰ فرمائيندو) پوءِ توهان (عذاب جو) مزو چکو

بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا إِنَّا نَسِينُكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ

انهي سببان جو توهان قيات جي ڏينهن کي وساري ڇڏيو، بيڻشڪ اسان توهان کي وساري ڇڏيو ۽ توهان پنهنجي بد اعمالن

الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۱۳﴾ إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا

سببان هميشه وارو عذاب چڪو . اسان جي قرآن ڪريم تي فقط اهي الله وارا آهن جن کي تالو ڇڏهن انهن کي خبر

بِهَآخِرُوا اسْبَدَّآ وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿۱۴﴾

ڪي وڃي ٿي ته اهي سجد ٿي پر ڪن ٿا ۽ پنهنجي رب جي تعريف سان گڏ تسبيح ڪن ٿا ۽ اهي تڪبر نه ٿا ڪن .

تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا

(اهي) پنهنجا پاسا بسترن کان پري ڪن ٿا (۽) پنهنجي رب کي خوف ۽ طمع مان پڪارين ٿا .

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿۱۵﴾ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ

۽ جيڪي اسان انهن کي ڏنو آهي انهي مان خرچ ڪن ٿا . پوءِ ڪو ماڻهو نه ٿو ڄاڻي جيڪي نعمتون انهن لاءِ مخفي رهيون

أَعْيُنٍ جَزَاءُ مِّمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۶﴾ أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ

ويون آهن (اهي) سندن عملن جي جزا آهي . ڇا پوءِ اهو ماڻهو جيڪو مؤمن آهي اهو ڪافر جهڙو

فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ ﴿۱۷﴾ أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ

ٿي سگهي ٿو ؟ (اهي قطعاً) برابر نه ٿا ٿين . پر اهي ماڻهو جيڪي ايمان آڻن ٿا ۽ نيڪ عمل ڪن ٿا پوءِ انهن لاءِ

جَنَّتِ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۸﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا

جَنَّتِ الْمَأْوَىٰ آهي (اهانڊن) معاني آهي انهي سببان جو نيڪ عمل ڪندا هئا . ۽ پر اهي ماڻهو جيڪي ڪافر ٿيا

فَمَا لَهُم نَارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَ

پوءِ سندن جاءِ جهنم آهي، جڏهن به ان مان نڪرڻ جو ارادو ڪندا ته ان ۾ کين موٽايو ويندو ۽

قِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿۱۹﴾

انهن کي چيو ويندو ته توهان جهنم جي عذاب جو مزو چڪو جنهن کي توهان ڪوڙو سمجهندا هئا .

التجدة

انجيلي، رفق غفران

وَلَنْذِيْقَنَّهُمْ مِّنَ الْعَذَابِ الْاَدْنٰى دُونَ الْعَذَابِ

۶ آخرت جي عذاب کان اڳ پراسين ضرور انهن کي دنيا جو عذاب چڪائينداسين

الَا كَبُرَ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ

۲۱ مَنْ اهي مومن ۱۰ ۶ ان کان وڌيڪ ڪير ظالم آهي جو ان کي قرآن ڪريم سان

رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾

نهيٽ ڪجي ٿي پوءِ به ان کان انڪار ڪري ، بيشڪ اسين مجرمين کان انتقام وٺندڙ آهيون .

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسٰى الْكِتٰبَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ

۶ بيشڪ اسان موسيٰ کي توراة عطا ڪيو ، پوءِ توهان ان جي ڀڃڻ ۾

مِّنْ لِّقَآئِهِۦ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَآءِ يٰۤآٰءِ يٰۤآٰءِ يٰۤآٰءِ

ڪو شڪ . ذڪر ڏيو ۶ اسان ان (توراة) کي بني اسرائيل لاءِ هدايت ڪري موڪلين ۶

جَعَلْنَا مِنْهُمْ آيٰمَةً يَّهْدُوْنَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَآثَرُوا

جڏهن انهن صبر ڪيو ته اسان انهن مان ڪجهه اڳواڻ بنايا جيڪي اسان جا حڪم ٻڌائيندا هئا ، ۶

كَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٣﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ

اهي اسان جي آيتن تي يقين رکندا هئا . بيشڪ توهان جو رب اهو آهي جيڪو قيامت جي ڏينهن انهن جي

الْقِيٰمَةِ فَيُمَا كَانَ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٤﴾ أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَ

وچ ۾ فيصلو فرمائيندو جن ڪمن ۾ اهي اختلاف ڪندا هئا . ۶ (ڪفار مڪه لاءِ) اها ڳالهه ظاهر نه ٿي ٿي

أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِّنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسٰكِينِهِمْ ط

جو انهن کان اڳيون ڪيتريون امتون اسان هلاڪ ڪيون (اهي) انهن جي گهرن وٽان لنگهن ٿيا ،

إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيٰتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٥﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ

بيشڪ انهي ۾ نشانيون آهن ، ڇا پوءِ اهي نه ٿا ٻڌن . ۶ ڇا اهي نه ٿا ڏسن بيشڪ اسين

الْمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرْزِ فَخَرَجَ بِهِ زُرْعَاتُ كُلِّ مِنْهُ

وٲيران زمين ڏانهن پاڻيءَ کي هلايو ٿا، پوءِ اسين ان مان پوکون پيدا ڪريون ٿا جو ان مان

أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ۝۱۴ وَيَقُولُونَ مَتَى

انهن جا چو پايا جانور ۽ اهي پاڻ کائڻ ٿا، ڇا پوءِ اهي نه ٿا ڏسن . ۽ ڪفار مڪه چوڻ ٿا ته هي

هَذَا الْفَتْحُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝۱۵ قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا

فيملو ڪڏهن ٿيندو، جيڪڏهن توهان (مسلمان) سچا آهيو . رسولِ عربي توهان فرمايو ته فيصلي جي ڏينهن

يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيْمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ۝۱۶

ڪافرن کي سندن ايمان آڻڻ کين ڪو نفعو نه ڏيندو، ۽ نه ئي انهن کي مهلت ڏني ويندي.

فَاعْرِضْ عَنْهُمْ وَأَنْتَظِرُ إِنَّهُمْ مُنْتَظَرُونَ ۝۱۷

پوءِ توهان انهن کان پاسو ڪريو ۽ توهان انتظار ڪريو، بيشڪ اهي انتظار ڪندڙ آهن.

﴿آيَاتُهَا ۴﴾ (۳۳) سُورَةُ الْأَحْزَابِ مَدَنِيَّةٌ (۹۰) ﴿رُكُوعَاتُهَا ۹﴾

سورة احزاب مدينه منوره ۾ نازل ٿي آهي، انهي ۾ ۹ رڪوع ۽ ۴۳ آيتون آهن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الله تعاليٰ جي نالي سان شروع ڪريان ٿو جيڪو نهايت مهربان ۽ باجھارو (آهي).

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ

اي رسولِ عربي توهان تقويٰ تي ٿاڻي ٿو ۽ ڪافرن ۽ منافقن جي ڪا به نه ٿي ڏو، بيشڪ الله تعاليٰ

كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝۱۸ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ

علم رکندڙ حڪمت وارو آهي. ۽ توهان وحيٰ رٿائي جي تابعداري ڪريو، بيشڪ الله تعاليٰ

كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝۱۹ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ

توهان جي عملن کان خبردار آهي. ۽ رسولِ عربي توهان الله تعاليٰ تي توڪل ڪريو، ۽ الله تعاليٰ بهترين

وَكَيْلًا ۝ مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ ۚ وَمَا جَعَلَ

ڪارسان آهي. الله تعالى ڪنهن انسان جي سيني ۾ ٻه دليون نه رکايون آهن، ۽ الله تعالى توهان جي

أَزْوَاجِكُمْ إِلَىٰ تَظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ

گمرايلن کي توهانجو مائرون نه ڪيو آهي جن سان توهان ظاهر ڪريو ٿا، ۽ الله تعالى توهانجي نيايل پٽن کي توهانجو

أَبْنَاءَكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ

حقيقي پٽ نه بڻايو آهي، اها توهان جي زباني ڳالهه آهي، ۽ الله تعالى حق فرمائي ٿو ۽ اهو

يَهْدِي السَّبِيلَ ۝ أَدْعُوهُمْ لَا بِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ فَإِنْ

سنئين رستي تي هلائي ٿو. توهان انهن (نيايل پٽن) کي سندن پيڙن جي نالي سان سڏيو، اهو الله تعالى وٽ بالڪل صحيح آهي، پر ۽

لَمْ تَعْلَمُوا أَبَاءَهُمْ فَأَخَوَانُكُمُ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ وَلَيْسَ

جيڪڏهن توهان انهن جي پيڙن کي نه ڄاڻو، پر اهي توهان جا ديني ڀاءُ ۽ توهان جا سوت آهن، ۽ جيڪا توهان

عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ ۚ وَلَكِنْ مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۚ

(هن کان اڳ) غلطي ڪئي اُن جو توهان تي ڪو گناهه ناهي، گناهه ته عمدتاً دلي ارادي سان ڪيل عمل جو ٿئي ٿو.

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ۝ النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ ۚ

۽ الله تعالى بخشيندڙ ۽ مهربان آهي. رسول (پيغمبر) دين ۽ دنيا جي سڀني ڪن ۾ (مؤمنن کي سندن ڄاڻ کان وڌيڪ) خدا وڌيڪ

وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ ۚ وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي

آهي ۽ رسول (پيغمبر) جو گهر واريون مؤمنن جون مائرون آهن، ۽ رشتيدار لوح محفوظ ۾ ٻين مؤمنن ۽

كِتَابَ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ

مهاجرن جي به نسبت هڪ ٻئي کي وڌيڪ قريب آهن، مگر توهان پنهنجي دوستن سان

أُولَٰئِكُمْ مَعْرُوفًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ۝ ۙ

(ورثي ۾) ڪا نيڪي ڪريو. اها ڳالهه لوح محفوظ ۾ لکيل آهي.

له ڏهاڙي آهي، جو ڪو مرد پنهنجي زال کي چوي ته تون منهنجي لاءِ (منزل) منهنجي ماءُ وانگر حرام آهي. شريعت موجب ڏهاڙن ڀلائي ناهي بلڪه جيستائين اُن جو ڪفارو ادا نه ٿو ڪري تهستائين پنهنجي گهر ۽ واري وٽي ويجهو نه ٿيندو. ان تفسير مظهري ۽ تفسير النسخي و تفسير معنوي.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ

۱۰ رسول الله في توحاه الوقت ياد كبريوتهم الشانين كان ميثاق (پڪو وٺو) ورتو ۽ توهان کان ۽ نوح کان ۽ ابراهيم کان

وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۚ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۖ

۱۱ ۽ موسى ۽ عيسى بن مريم کان (ميثاق ورتو) ۽ اسان انهن کان مضبوط ميثاق ورتو .

لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صَدُقِهِمْ ۚ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا

تريغمين کان (رسالت جي تبليغ بابت) ضرور سوال پڇيو ويندو ۽ الله تعالیٰ، ڪافرن لاءِ دردناڪ عذاب

أَلِيمًا ۙ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ

۱۲

تيار ڪيو آهي . اي مؤمنو! توهان الله تعالیٰ جون اهي نعمتون ياد ڪريو جيڪي ان توهان تي ڪيون آهن جنهن وقت

جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا ۖ

توهان وٽ (ڪافرن جو) لشڪر آيو ۽ اسان انهن تي طوفان ۽ اهو لشڪر (ملائڪن جو) مڪيوس ڪيو توهانه ڏٺو .

وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۙ إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ

۱۳ ۽ الله تعالیٰ توهان جي عملن کي ڏسندڙ آهي . جنهن وقت (لشڪر) توهان جي مٿئين ۽ هيٺئين

أَسْفَلَ مِنْكُمْ ۖ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ

پاسي کان آيو ۽ ان وقت (توهان جون) اکيون هيٺ ٿي ويون ۽ دليون گلن تائين پهتيون

وَتَطَّنُونَ ۙ بِاللَّهِ الظُّنُونَا ۙ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا

۱۴ ۽ توهان الله تعالیٰ بابت (اميد ۽ نااميد) جاگمان ڪرڻ لڳا ، ان جاءِ تي مؤمنن کان امتحان ورتو ويو ۽ کين سخت

زُلْزَالًا شَدِيدًا ۙ وَإِذْ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ

پريشان ٿيڻو پيو . ۽ ان وقت منافق ۽ جن ماڻهن جي دلين ۾ مرض هو انهن چيو

مَرَضٌ ۖ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ۙ وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ

۱۵ ۽ الله ۽ الله جي رسول اسان سان فتح جو ڪوڙو وعدو ڪيو آهي . ۽ جنهن وقت انهن ماڻهن جو هجو

۱۶ ۽ الله جي رسول اسان سان فتح جو ڪوڙو وعدو ڪيو آهي . ۽ جنهن وقت انهن ماڻهن جو هجو

۱۷ ۽ الله جي رسول اسان سان فتح جو ڪوڙو وعدو ڪيو آهي . ۽ جنهن وقت انهن ماڻهن جو هجو

مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ

٢٤ اِي مَدِينَتِه جَارَهَا ڪَو هَتِي تُو هَان جِي جاءَ ٺاهِي پوءِ تُو هَان مَوڻِي وِجِيو ۽ اِنهن مان هڪ کي فِرَق (مُتَافِق) رَسولِ عَرَبِي

مِنْهُمْ النَّبِيُّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِنَّ

کان اجازت وٺڻ تڏا، چون ٿا ته بيشڪ اسان جا گهر اڪيلا آهن، پر سندن گهر اڪيلا ناهن ، اهي

يُرِيدُونَ الْإِفْرَارَ ۖ ﴿٣٠﴾ وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا

(جهاد کان) فرار ٿيڻ چاهين ٿا. ۽ جيڪڏهن مديني جي طرف کان انهن تي لشڪر اچي ها ان کان پوءِ اهي انهن کان

الْفِتْنَةَ لَا تَوْهَا وَمَا تَلْبَثُوا فِيهَا إِلَّا يَسِيرًا ﴿١٥﴾ وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا

کفر چاهن هاته ضرور ايش کن هاء درهيا مدينه یر مگر توري دیر یر بیشه انهي کان آگ یر اهي الله تعالی

اللَّهُ مِنْ قَبْلُ لَا يُولُوكُنَّ الْأَدْبَارُ ۖ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٥﴾

سان وعدو ڪري چڪا هئا ته اهي پني ورائي ڪون ٻهندا، ۽ الله تعاليٰ سان ڪل وعدي جي حما ڪئي وڌندي.

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِّنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ وَإِذَا

رسول عربی توهان فرمايو توهان کي فراڻو ته هڪ ڏينهن جيڪا ڏهن مهينا اڳ کان خدا عزوجل جي حالت ۾

لَا تَتَّبِعُوا إِلَّا أَمْرًا بَعِيدًا ۖ قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِيكُمْ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ

وَهُلْ تَمَامَةٌ رُو قَائِدُ وَبِئْسَ كَيْفًا . رسول الله ﷺ قال ما من عبد كان لله حاجة إلا جاءه الله بها في نومه .

ان اراد بكم سوءا او اراد لكم احسنه والاحد والامر

مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

دُونَ اللَّهِ وَلِلَّهِ الْأَنْصَادُ ۖ قُلْ الْعَالَمُ لِلَّهِ الْغَافِقِينَ ۖ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ الَّتِي سَلَكُوا فَتَكُونُوا مِنَ الْخَالِفِينَ

وَالْقَالِدُونَ اخْوَانُهُمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمُ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَكُونَنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ

له تفسير يضاوى، كنه تفسير روح البيان، كنه كنه تفسير النفسى و (هنا) تفسير روح البيان، كنه تفسير النفسى :

قَلِيلًا ۱۸ أَشْحَةً عَلَيْكُمْ ۖ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ

ثور ۱. توهان لاءِ اهي سخت بچيل آهن. پوءِ جنهن وقت خوف اچي ٿو ته توهان انهن کي ڏسندا ته

إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۖ فَإِذَا

اهي پنهنجون اکيون (خوف سببان) ڦيرائيندا، ان ماڻهو وانگر جنهن تي موت اچي چاڻيسو هجي. پوءِ جنهن وقت

ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِاللِّسَانِ حِدَادٍ أَشْحَةً عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ

خوف هليو ويندو ته فوراً اهي مال غنيمت جي لالچ ۾ پنهنجي زبان سان توهان کي طعنا هڻندا، انهن ماڻهن

لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۖ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۱۹

ايمان نه آندو، پوءِ الله تعاليٰ انهن جا عمل ڇڻ ڪري ڇڏيا، ۽ اها ڳالهه الله تعاليٰ لاءِ آسان آهي.

يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا ۚ وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوْا

(اهي منافق) پائين ٿا ڪافرن جو لشڪر اڃان نه ويو آهي. ۽ جيڪڏهن اهو لشڪر ٻئي دفعي اچي ته اهي ارادو ڪن ٿا

لَوْ أَنَّهُمْ بَادَوْنَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنْبَاءِكُمْ وَلَوْ كَانُوا

ته ڪاش اهي ٻيڙي ۾ وڃي (امن ڀارهن ها) ۽ مدينه مان ايندڙ ماڻهن کان توهان جون خبرون معلوم ڪن ها، ۽ جيڪڏهن اهي

فِيكُمْ مَّا قَتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ۚ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ

توهان ۾ مڃڻ هاءِ ته جڏهن هاڻي توهان لاءِ رسول عربي ٿي تاهڻ ڌاري ڪرڻ ۾ تمام گهڻي

حَسَنَةٌ ۚ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۚ ۲۰

بهتر آهي ان شخص لاءِ جيڪو الله تعاليٰ ۽ قيامت جي اميد رکي ٿو ۽ الله تعاليٰ کي گهڻو ياد ڪري ٿو.

وَلَبَّارَ الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ ۚ قَالُوا هَٰذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ

۽ جڏهن مؤمنن ڪافرن جا لشڪر ٿيا، مؤمنن چيو هي اهو آهي جيڪو اسان کي الله ۽ الله جي رسول وٽس فرمايو

وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ۚ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۚ ۲۱

۽ الله تعاليٰ ۽ الله جي رسول سچ فرمايو، ۽ انهي سان مؤمنن جو ايمان ۽ رضامندو زياده ٿيو.

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ

مؤمنن مان ڪي اهڙا مرد آهن جن الله تعالى سان ڪيل وعدو سچو ڪيو، پوءِ ڪي انهن مان

مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ۝۲۳

شهيد ٿيا ۽ ڪي انهن مان شهادت لاءِ منتظر آهن. ۽ (انهن ۾) ڪنهن قسم جي تبديلي نه آئي.

لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ

ان لاءِ ته الله تعالى سچن کي سندن سچ جي جزا ڏي ۽ منافقن کي عذاب ڇڪائي، جيڪڏهن چاهي

أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝۲۴ وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ

يا انهن تي وري (جيڪڏهن توبه تائب ٿيا) بيشڪ الله تعالى بخشيندڙ باجهارو آهي. ۽ الله تعالى، ڪافرن کي

كَفَرُوا بِغِيظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا ۝۲۵ وَكَفَىٰ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ

موتايو. ان حال ۾ جواهي سخت ڪاوڙ ۾ رهيا (۽) ڪنهن خير کي نه پهتا، ۽ جنگ ۾ الله تعالى مؤمنن جي مڪمل مدد ڪئي

وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ۝۲۶ وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ

۽ الله تعالى وڏي طاقت وارو غالب آهي. ۽ الله تعالى اهل ڪتاب (يهودين) کي سندن

الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيمِهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا

مضبوط قلعن مان هيٺ لاٿو ۽ انهن جي دلين ۾ رعب وڌو، (پوءِ انهن مان) هڪ فريق

تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ۝۲۷ وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ

کي توهان قتل ڪريو ٿا ۽ هڪ گروهه کي توهان قيد ڪريو ٿا. ۽ الله تعالى توهان کي انهن جي زمين ۽ انهن جي گهرن

وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَّهُمْ تَطَّوُّهَا ۝۲۸ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ

۽ انهن جي مالن ۽ ان زمين جو وارث بنايو جنهن تي توهان جا اڻاپڙ پئڻا هئا. ۽ الله تعالى هر شيءِ تي

قَدِيرًا ۝۲۹ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ

قادر آهي. اي مڃا بني توهان پنهنجي پيڻن کي فرمايو ته جيڪڏهن توهان دنيا جي حياتي ۽ ان جي زينت

الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا فَتَعَالَيْنِ أُمَتِّعْكُنَّ وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا

کي پسند ڪريو ٿيون، پوءِ توهان اڇو ۽ آئون توهان کي سلمان (تي ڪپڙا) ڏيان ۽ آئون توهان کي سهڻي نموني سان

جَمِيلًا ۱۸) وَإِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ

چڏي ڏيان ۽ جيڪڏهن توهان الله ۽ الله جي رسول ۽ آخرت جي گهر کي پسند ڪريو ٿيون

فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ۱۹) يُنْسَاءُ

پوءِ بيشڪ الله تعاليٰ توهان کي نيڪو ڪار (ببين) لاءِ اجر عظيم تيار ڪيو آهي. اي نبي! جن

النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ يُضْعَفُ لَهَا

ببين توهان مان جيڪڏهن ڪنهن (باقرض) رسول جي نافرماني ڪئي ته ان لاءِ (بين عورتن جي پيٽ ۾)

الْعَذَابُ ضَعْفَيْنِ ۲۰) وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۲۱)

ٻيڻون عذاب ڪيو ويندو، ۽ اهو الله تعاليٰ لاءِ (تمام) آسان آهي.

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعَمَلْ صَالِحًا ثَوَاتُهَا

۽ توهان مان جيڪا، الله تعاليٰ ۽ الله جي رسول جي تابعداري ڪري ٿي ۽ عمل صالح ڪري ٿي ته اسين ان کي سندس

أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ ۲۲) وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ۲۳) يُنْسَاءُ النَّبِيُّ كَسُنَّتْ

ثواب ٻيڻون ڪري ڏينداسين، ۽ اسان ان لاءِ بهشت تيار ڪيو آهي. اي نبي! جن ببين توهان هرگز

كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنْ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ

بين عورتن جهڙيون ناهيو، جيڪڏهن توهان خوف ڪريو ٿيون پوءِ توهان ڳالهائڻ ۾ نرمي نه ڪريو پوءِ طمع رکندو

الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۲۴) وَقُرْنِ فِي

اهو شخص جنهن جي دل ۾ مرض آهي ۽ توهان صاف صاف ڳالهايو. ۽ (توهان) پنهنجي

يُؤْتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ أَجْهَلِيَّةِ الْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ

گهرن ۾ رهو ۽ گذريل جهالت جهڙي بي پردي نه ڪريو ۽ (توهان) نماز پڙهو